

RAPPORT FRA "KYSTTORSKGRUPPEN"

2008

FORSLAG TIL REGULERINGSTILTAK FOR KYSTTORSK FOR 2009

1 MANDATET.

Fiskeri- og kystdepartementet ga den 15. mai 2006 kysttorskgruppen i mandat å drøfte gjeldende reguleringsopplegg for kysttorsk, og å komme med forslag til tiltak for vern for årene 2007 – 2010 med evaluering og tilråding for hvert enkelt år i perioden. Gruppens innstilling skal være innspill til reguleringstiltak for kommende år og skal sendes på egen høring forut for behandling i reguleringsmøte/råd hver høst.

I mandatet er gruppen gitt følgende oppgaver:

- 1. Kysttorskgruppens hovedoppgave er å diskutere problemstillinger knyttet til reguleringen av fiske med hensyn til beskatning av kysttorsk og gjennom dette utarbeide forslag til reguleringstiltak for hvert av årene 2007 til 2010.*
- 2. Kysttorskgruppen skal spesielt foreta vurderinger av og evaluere inneværende års reguleringsopplegg og søke å kvantifisere nivået på de foreslåtte tiltak for neste år i forhold til gjeldende regulering. De foreslåtte tiltak må minimum ha tilsvarende verneeffekt som gjeldende vernetiltak.*
- 3. Gruppens arbeid skal ta utgangspunkt i forskningen på området og samtidig legge til grunn kystbefolkningens kunnskaper med hensyn til gyteområder, oppvekstområder og steder der det fiskes kysttorsk.*

2 GRUPPENS SAMMENSETNING OG ARBEID I 2008.

Følgende er oppnevnt til medlemmer av Kysttorskgruppen:

Nr	Navn	Organisasjon/institusjon
1	Paul O. Jensen	Norges Kystfiskarlag
2	Arne Helge Kristoffersen	Norges Kystfiskarlag
3	Svein Lyder	Norges Fiskarlag
4	Svein Tårnes	Norges Fiskarlag
5	Einar Helge Meløysund	Norges Fiskarlag
6	Kjetil Williksen	Norges Fiskarlag
7	Torstein Henriksen	Norges Fiskarlag
8	Bjarne Notø	FHL Industri og Eksport
9	Jorulf Straume	FHL Industri og Eksport
10	Leif Harald Hanssen	Norske Sjømatbedrifters Landsforening
11	Bernt Rydland Olsen	Norges Naturvernforbund
12	Inge Arne Eriksen	Sametinget
13	Bjørn M. Bjerke fra mai 2007	NHO Reiseliv

Etter mandatet var også Kommunenes Sentralforbund invitert til å la seg representere i gruppen, men det har ikke møtt noen derfra. Viktor Solbakken møtte for Sametinget på møtet i mai 2008. Geir M. Lerbukt fra Fiskeri- og kystdepartementet og Trude Borch fra Norut

Samfunnsforskning har deltatt som observatører i møtet i mai. På møtet i september møtte Bernt Bertelsen fra Fiskeri- og kystdepartementet som observatør.

Anne Kjos Veim fra Fiskeridirektoratet er oppnevnt som leder for gruppens arbeid. Gruppen støttes av sekretariat fra Fiskeridirektoratet med reguleringsteknisk kompetanse. Havforskningsinstituttet stiller sin kunnskap og kompetanse tilgjengelig for gruppens arbeid. Trond Ottemo har møtt fra Fiskeridirektoratet og Asgeir Aglen og Kjell Nedreaas fra Havforskningsinstituttet.

Fiskeridirektoratets og Havforskningsinstituttets deltagere i arbeidet oppnevnes ikke som medlemmer av gruppen, men innehar ansvar for fremdrift, faglig rådgiving og rapport. Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet vil ikke være bundet av gruppens innstilling og vil fritt kunne tilrå tiltak uavhengig av gruppen.

Det fremgår av mandatet at Fiskeri- og kystdepartementet forventer størst mulig enighet i gruppen om de foreslåtte tiltak, men at departementet er inneforstått med at de enkelte medlemmene i gruppen ikke kan binde opp den enkelte organisasjon dersom noe annet skulle bli bestemt senere.

Gruppen har i 2008 hatt to møter. I forkant av møtet i september hadde Kysttorskgruppen et møte i Svolve med en gruppe ("Våangruppen") bestående av representanter fra Vågan Produsentforening, Vågan Fiskarlag og Vågan kommune.

3 SAMMENDRAG OG VURDERING AV EFFEKTEN AV GRUPPENS ANBEFALINGER.

3.1 STATUS FOR GRUPPENS FORSLAG FOR 2008

Nedenfor gis en oversikt over gruppens (flertalls)forslag til reguleringstiltak for 2008 med statusangivelse:

Forslag	Status 2008
Videreføring av fjordlinjene.	Iverksatt
Forbud mot å fiske etter torsk innenfor fjordlinjene med fartøy over 15 meter	Iverksatt
Forbud mot å fiske med snurrevad innenfor fjordlinjene. Fartøy under 15 meter kan fiske innenfor fjordlinjene med snurrevad fra og med 15. mai og ut året, også etter torsk.	Iverksatt med unntak av adgang til å fiske torsk innenfor fjordlinjene
Adgang til å fiske etter flyndre innenfor fjordlinjene fra og med 15. mai og ut året med snurrevad, uavhengig av fartøylengde. Det skal stilles spesielle krav til utformingen av snurrevaden. Maskevidden reduseres fra 170 millimeter til 155 millimeter.	Iverksatt
Forbud mot å fiske torsk, hyse og sei med flytegarn innenfor fjordlinjene i første halvår.	Iverksatt
Forbud mot å fiske etter torsk innenfor fjordlinjene med garn med mindre maskestørrelse enn 168 millimeter (7,5 omfar).	Iverksetting 01.01.2009
Forbud mot å ha mer enn 5 % bifangst av torsk i fisket etter andre arter innenfor fjordlinjene	Iverksatt

Videreføring av forbudet mot at fartøy over 21 meter fisker etter torsk med konvensjonelle redskap innenfor grunnlinjen. Fra og med 1. januar til og med 30. juni skal det likevel være tillatt å fiske inntil fjordlinjene i statistikkområde 03 og 04. Fra og med 1. januar til og med 10. april skal det være tillatt å fiske inn til fjordlinjene i statistikkområde 00, 05, 06 og 07. Det skal også være tillatt å fiske inn til fjordlinjene i Lofoten oppsynsdistrikt i den perioden og i de områdene Lofotoppsynet er satt.	Iverksatt
Forbud mot å ha mer enn 20 % bifangst av torsk ved fiske etter andre arter mellom grunnlinjen og fjordlinjene i den perioden fiske etter torsk er forbudt med fartøy over 21 meter i dette området.	Iverksatt
Videreføring av "Henningsværboksen", men med en utstrekning som tilsvarer den i 2006. Åpning av området under skreifisket baseres på kartlegging og prøvetaking. Områdets yttergrense skal være fjordlinje i åpningen under skreifisket og i andre halvår.	Iverksatt, men med samme utstrekning som i 2007.
Påsekestopp innenfor 12-milen fra og med 9. til og med 13 april.	Ikke iverksatt
Videreføring av gjeldende havdeling, herunder forbud mot å tråle innenfor 6 nautiske mil med unntak for visse fartøy som fra og med 1. april til og med 30. september kan tråle etter vassild inntil 4 nautiske mil av grunnlinjen mellom 64°00'N og 67°10'N.	Iverksatt, men med adgang også for ferskfisktrålere til å tråle inn til 4-milen i bestemte perioder og områder på kysten av Finnmark
Videreføring av ordningen med utførselskvote på 15 kg fisk eller fiskeprodukter samt en hel troféfisk.	Iverksatt
Innføring av minstemål på torsk i fritids- og turistfiske. Fritidsfiskeres adgang til å fiske for omsetning begrenses opp til den summen som er fastsatt i merverdiavgiftsloven § 29 (50 000 kroner). Det beholdes likevel en øvre grense på 2 000 kg torsk per utøver til omsetning for fritidsfiskere.	Minstemål ikke iverksatt, verdigrense ventet å tre i kraft 01.01.09.
Føring på landings- og sluttседler om fangsten er tatt innenfor eller utenfor fjordlinjene.	Ikke iverksatt.

3.2 SAMMENDRAG AV GRUPPENS FORSLAG FOR 2009.

Kysttorskgruppen foreslår følgende tiltak for 2009:

- Videreføring av årets fjordlinjer med unntak av en fjordlinje på Møre, som flyttes til yttersida av Nordøyane i Haram, og en justering av en fjordlinje på Valbergfeltet ved Henningsvær (mindre restriktiv). Mindretallsforslag: Utviding av fjordlinjer ved Sørøya i Finnmark.
- Videreføring av forbudet mot å fiske etter torsk innenfor fjordlinjene med fartøy over 15 meter. Mindretallsforslag: Senke grensen fra 15 til 14 meter og likestille snurrevadfartøy med andre fartøy under 14 meter.
- Videreføring av forbudet mot å fiske med snurrevad innenfor fjordlinjene. Fartøy under 15 meter skal likevel kunne fiske innenfor fjordlinjene med snurrevad fra og med 15. mai og ut året, også etter torsk.

- Videreføring av forbudet mot fiske med flytegarn innenfor fjordlinjene, men begrenset til perioden 1. februar – 31. juni
- Øke minste maskestørrelse i garn i fisket etter torsk innenfor fjordlinjene til 168 mm (7,5 omfar). Mindretallsforslag: Beholde dagens maskestørrelse på 156 mm (8 omfar).
- Videreføring av adgangen til å fiske etter flyndre innenfor fjordlinjene fra og med 15. mai og ut året med snurrevad uavhengig av fartøyets lengde.
- Videreføring av forbudet mot å ha mer enn 5 % bifangst av torsk i fisket etter andre arter innenfor fjordlinjene.
- Videreføring av forbudet mot at fartøy over 21 meter fisker etter torsk med konvensjonelle redskap innenfor grunnlinjen. Fra og med 1. januar til og med 30. juni skal det likevel være tillatt i fiske inntil fjordlinjene i statistikkområde 03 og 04. Fra og med 1. januar til og med 10. april skal det være tillatt å fiske inn til fjordlinjene i statistikkområde 00, 05, 06 og 07. Det skal også være tillatt å fiske inn til fjordlinjene i Lofoten oppsynsdistrikt i den perioden og i de områdene Lofotoppsynet er satt.
- Videreføring av forbudet mot å ha mer enn 20 % bifangst av torsk ved fiske etter andre arter mellom grunnlinjen og fjordlinjene i den perioden fiske etter torsk er forbudt med fartøy over 21 meter i dette området, jf. strekpunktet ovenfor.
- Videreføre ”Henningsværboxen”, men med en utstrekning som tilsvarer den i 2006. Åpning av området under skreifisket baseres på kartlegging og prøvetaking. Områdets yttergrense skal være fjordlinje i åpningen under skreifisket og i andre halvår. Fiskeridirektoratet kan videre begrense eller forby fisket etter torsk innenfor fjordlinjen på Valbergfeltet ved Henningsvær ved dominerende forekomster av kysttorsk.
- Særskilt vernet område i indre del av Borgundfjorden, og det bør vurderes strengere begrensning på garnhøyde i øvrige deler av fjorden.
- Påkestopp innenfor 12-milen fra 9. til 12. april.
- Videreføring av gjeldende havdeling, herunder forbud mot å tråle innenfor 6 nautiske mil, med unntak for visse fartøy som fra og med 1. april til og med 30. september kan tråle etter vassild inntil 4 nautiske mil av grunnlinjen mellom 64°00’N og 67°10’N. Mindretallsforslag: Unntak også for ferskfisktrålere som fra og med 15. april til og med 30. september kan fiske med trål i tre nærmere avgrensede områder ved kysten av Øst-Finnmark.
- Videreføring av ordningen med utførselskvote på 15 kg fisk eller fiskeprodukter samt en hel troféfisk. Mindretallsforslag: Opphør av ordningen.
- Innføring av minstemål på torsk i fritids- og turistfiske. Fritidsfiskeres muligheter til å fiske for omsetning begrenses opp til den summen som er fastsatt i merverdiavgiftsloven § 29 (inntil 50 000 kroner). Det beholdes likevel en øvre grense på 2000 kg torsk pr utøver til omsetning for fritidsfiskere.
- Bedret informasjon om og tilrettelegging for seljakt.
- Adgang til inntil 0,5 % bifangst av torsk i sei- og sildentofisket.
- Forbud mot etablering av torskeoppdrettsvirksomhet basert på kunstig klekket torsk innenfor fjordlinjene, med mindre virksomheten er i samsvar med tilråding fra Havforskningsinstituttet.
- Føring på landings- og sluttsedler om fangsten er tatt innenfor eller utenfor fjordlinjene, og eventuelt også innenfor/utenfor grunnlinjen og 4-milen.
- Større innsats på forskning og merkeforsøk.
- Gjennoppbyggingsplan

3.3 EFFEKTER AV FORESLÅTTE ENDRINGER I REGULERINGSTILTAK FOR 2009.

Hovedformålet med reguleringstiltakene er å sikre en gjenoppbygging av kysttorskbestanden(e), samtidig som det tas hensyn til kystsamfunn og fiskerinæring.

Kysttorskgruppens forslag til reguleringer i 2008 representerte i hovedsak en videreføring av reguleringene for 2007. De fleste av forslagene for 2008 er gjennomført. Forslagene for 2009 er også i hovedsak en videreføring av gjeldende reguleringer.

Som tidligere er det vanskelig å kvantifisere forventede effekter av gruppens forslag, men det kan konstateres at uttaket av kysttorsk viser en nedadgående trend siden 2004. Det kan se ut som om bestandsnedgangen har stoppet opp, muligens med en liten bedring i nordlige strøk. Lengre sør kan det ikke registreres noen bedring. Gruppen mener at vernetiltakene har effekt, uten at det lar seg gjøre å fastslå årsakssammenhengen mellom bestandsoppgangen og de enkelte vernetiltakene.

Et forbud for ferskfisktrålerne mot å fiske inntil 4-milen forventes å redusere uttaket av kysttorsk. Oppheving av forbudet mot direkte fiske etter torsk etter 15. mai med snurrevad for fartøy under 15 meter innenfor fjordlinjene er en liberalisering, men periodebegrensningen skal sikre at fisket ikke foregår på sårbare gytekonsentrasjoner. I 2008 er det innført en ordning med torskebifangst fra 1. september i fisket etter andre arter for den konvensjonelle kystflåten. En videreføring av denne ordningen innebærer et større uttak av kysttorsk enn en ellers ville ha hatt. Nye fjordlinjer på Møre og begrensning av fisket i Borgundfjorden forventes å redusere fisketrykket på gyteområdene der. En påsestopp vil kunne redusere total fangsttinningsgrad og gi gytefisker (både kysttorsk og skrei) en periode hvor den kan gyte og forflytte seg uten forstyrrelse fra fiskeflåten.

4 BESTANDSSITUASJONEN FOR KYSTTORSK

4.1 INNLEDNING.

Med kysttorsk menes torsk som ikke kan kategoriseres som nordøstarktisk torsk. Kysttorsk omfatter således både det vi omtaler som fjordtorsk og det som ofte kalles vandrende kysttorsk, banktorsk eller oppsigstorsk.

4.2 OPPSUMMERING AV TILSTAND OG GENERELLE REGULERINGSTILTAK.

Forskningsdata siden 1995 viser en stadig minkende tendens for mengde kysttorsk for området Varanger – Stadt fram til 2003, og en utflating eller svak økning etterpå. Toktet som dekker dette området startet i 1995, og resultatet i 2007 er på omlag 1/3 av resultatet i 1995. Toktindeksen for de yngste aldersgrupper i 2007 var under 1/5 av 1995-målingen. En bestandsberegning basert på landingsdata tilbake til 1984 viser samme tendens etter 1995, med en nåværende bestand på omlag 1/3 av den i 1995 og omlag halvparten av det lavest observerte i perioden 1984 - 1994. På grunn av mye urapportert fangst er beregning av absolutt bestandsstørrelse usikker. Undersøkelser av fritids- og turistfiske i 2003 antyder urapportert fangst på i størrelsesorden 30 % av den rapporterte. Omfanget av fritidsfisket er koplet til befolkningstetthet og antas dermed å være størst nær kystbyene. Rekrutteringen har avtatt siden 1996 (1994-årsklassen). De fire siste rådene fra ICES har vært null fangst og etablering av en gjenoppbyggingsplan.

Fisket på kysttorsk er ikke regulert gjennom egne kvoter. Det gis en samlet norsk kvote for kysttorsk og nordøstarktisk torsk, hvor kystflåten siden 1989 har hatt en avtalt andel. Siden tidlig på 1990-tallet har det vært innført snurrevadforbud i gytesesongen på de fleste kysttorsk-gyteplasser i fjordene i Finnmark og Nord-Troms.

Siden 2004 har det vært iverksatt mer omfattende reguleringer for å redusere fangsten av kysttorsk. Arbeidsgruppen som i 2003 la fram forslag til kysttorskreguleringer foreslo en halvering av fangsten som en første målsetning. Dette er så langt ikke oppnådd, men en viss reduksjon har det vært i årene 2004 - 2006, særlig i første halvår. Samlet mengde kysttorsk beregnet fra rapporterte torskelandinger i 2007 var 24 000, mot 26 000 tonn i 2006, 35 000 tonn i 2003 og 41 000 tonn i 2002.

Hensynet til biologisk mangfold tilsier et bedre vern i fjordsystemene. Kysttorskgruppen ser det som hensiktsmessig i reguleringssammenheng å skille mellom fjordtorsk og banktorsk (vandrende kysttorsk). Kvantumsmessig vil en streng regulering av banktorsk bety mest, men Kysttorskgruppen er av den oppfatning at den bestandsmessige tilstanden for banktorsken er atskillig bedre enn for fjordtorsken. Dette bekreftes også av forskerne. Kysttorskgruppen mener derfor at reguleringsmessig bør vernet bedres inne i fjordene og opprettholdes lengre ute.

I årene 2001-2004 skjedde en gradvis endring i overvintringsområde for sild. Den tidligere overvintringen i indre Vestfjord, samt Ofotfjorden og Tysfjord er nå flyttet til eggakanten utfor Vesterålen og Sør-Troms. Dette kan ha betydning for fordelingen av kysttorsk, særlig i perioden oktober - januar. Dette kan dermed ha endret tilgjengeligheten av kysttorsk både for fiskeflåten og for kysttoktet som gjennomføres i oktober-november.

Utenfor Øst-Finnmark har det de siste årene vært svært lite torsk også lengre ute fra kysten. Trålerne har fått lite, og det samme gjaldt for linefisket. Dette ser ut til å ha bedret seg litt i 2007 og 2008, trolig på grunn av bedre innsig av loddetorsk. Mer vestlig loddeinnsig kan ha påvirket innsiget de siste årene. Spredningen av kongekrabbe kan også tenkes å påvirke kysttorskbestanden, men dette vet en lite om.

4.3 KOMMENTARER TIL VITENSKAPELIG DATAGRUNNLAG.

Hovedgrunnlaget for bestandsvurderingen er kysttoktet om høsten og landingsstatistikken. Toktet gjennomføres om høsten fordi det er den årstid hvor innslaget av nordøstarktisk torsk er minst i kystområdene. På denne årstida er imidlertid kysttorsken ikke samlet på sine gyteplasser, og toktet gir dermed svært begrenset informasjon om de lokale gytekomponenter.

Kysttorskgruppen vil sterkt anmode forskerne om at man i tillegg til dagens tokt også gjennomfører et tokt om våren, slik at en får et bilde av situasjonen når torsken er mer samlet. Landingsstatistikken er historisk også for lite detaljert og presis til å gi et bilde av den lokale bestandsutviklingen. Dette gjør at både bestandsvurdering og reguleringstiltak stort sett har betraktet det samlede kysttorsk-komplekset. I reguleringsdrøftinger har det vært etterlyst mer geografisk nyansering i konklusjonene fra forskningen. Kysttorskgruppen vil derfor anbefale at en innfører et skille mellom fangst tatt innenfor fjordlinjene og fangst tatt utenfor fjordlinjene på sluttseddelen.

Det har i flere sammenhenger vært hevdet at kysttorsken kan oppsøke sildeforekomstene, spesielt overvintringsfeltene i kystområdene, og at dette kan føre til at en dermed mister mye

kysttorsk i kysttoktet senhøstes. Dette behøver ikke være noe betydelig problem så lenge andelen som mistes er rimelig fast fra år til år. De siste års forflytninger av sildens overvintringsområde kan imidlertid være en kilde til endringer i denne andelen.

Beregning av andelen kysttorsk i torskelandinger er basert på prøvetaking. Historisk har prøvetakingen vært rettet mot de kvantumsmessig viktigste fiskeriene. Økende prøvetakingsinnsats mot kysttorsk de siste årene krever en mer detaljert gjennomgang av hvordan de aktuelle prøver skal anvendes i de nærliggende fiskerier. Dette er foreløpig bare delvis gjennomført for årene 2004 - 2007, og de senere års vridning i prøvetaking kan dermed ha resultert i feil beregning av kysttorskandelen av fangstene. Dette er spesielt relevant for fisket i Lofoten, hvor det er stor variasjon i fangstmengde, og hvor andelen kysttorsk kan endre seg mye gjennom sesongen og fra område til område. Et sterkt kompliserende element i dette er at det fortsatt er en del unøyaktig føring av fangstlokasjoner på sluttsedler, på tross av innskjerpinger gjennomført i 2004.

5 HOVEDPRINSIPPER FOR REGULERINGEN AV FISKET ETTER KYSTTORSK

I den forrige kysttorskgruppen stilte en spørsmål om hvorfor det er så viktig å skille skrei og kysttorsk, når en vet at det finnes blandingsformer mellom dem, og når en vet at de opptrer slik at det er vanskelig å unngå å fiske begge former samtidig. Fra forskerne ble dette den gang besvart med at det er mye som tyder på at det faktisk er atskilte bestander eller bestandskomponenter, og at disse høyst sannsynlig har en svært ulik bæreevne og toleranse for uttak. En kan derfor risikere å utradere de mest sårbare komponentene dersom en ikke forsøker å forvalte dem adskilt. Denne kysttorskgruppen har valgt å legge dette til grunn for arbeidet med reguleringene.

Det er enighet i Kysttorskgruppen om at kysttorskreguleringen også i 2009 bør bygge på følgende hovedprinsipper:

- Fisket vris mest mulig over på nordøstarktisk torsk.
- Varning av gytefelt og gytefisk.
- Næringen tas med på råd.
- Tilstrebing av en rimelig byrdefordeling mellom de som berøres av tiltakene (yrkesfiskere, fritidsfiskere og turistfiskere).
- Skjerming av kystsamfunnene, og heller bruke noe lengre tid på å bygge opp igjen kysttorskbestanden(e).
- Vernetiltakene utformes slik at dagens generasjoner kan utøve sin næringsvirksomhet, kystkulturen kan opprettholdes gjennom mange og levedyktige kystsamfunn basert på fiskeriene samt på anlegg for mottak og foredling, og slik at fremtidige generasjoner sikres mulighet til å drive et kystfiske.

6 FORSLAG TIL KYSTTORSKREGULERING I 2009

6.1 INNLEDNING

Det er kysttorskgruppens oppfatning at vernetiltakene for 2008 i hovedsak bør kunne videreføres i 2009, med noen justeringer og tillegg slik at spesielt fjordtorsken får et bedre vern. Det legges også opp til bedre vern på Møre.

I forrige rapport påpekte Kysttorskgruppen at det først og fremst er fjordtorskbestandene som er i dårlig forfatning, og gruppen uttrykte forundring over at kysttorsk som sådan står på Artsdatabankens rødliste kategorisert som sterkt truet (EN), noe som skal innebære 20 % sannsynlighet for utdøing innen 20 år. Gruppen er skeptisk til at samme typer kriterier anvendes på arter og økosystemer av meget ulik karakter. En er kjent med at Fiskeri- og kystdepartementet har sendt en forespørsel til Det internasjonale havforskningsrådet (ICES) med forslag om å evaluere kriteriene som ligger til grunn for rødlisten. Kriteriene skal revideres innen 2010, og Kysttorskgruppen mener forholdene burde ligge til rette for at kysttorsken tas ut av listen.

6.2 REVISJON AV FJORDLINJENE, SÆRSKILTE VERNEOMRÅDER, PRØVETAKING

Med utgangspunkt i innspill fra lokalt fiskerhold i Møre og Romsdal deltok kysttorskgruppens leder og sekretariat i et møte i april 2007 med blant andre Møre og Romsdal Fiskarlag og Fiskeridirektoratet region Møre og Romsdal. Siktemålet var å avklare behov for bedre vern av gyteplasser for kysttorsken i Borgundfjorden og Longvafjorden. Etter det som er opplyst, foregår det ikke noe særlig yrkesfiske i Borgundfjorden lengre. Det meste av fisket foregår utaskjærs, med liten aktivitet inne i fjordene. Det beskjedne yrkesfisket som finner sted i Borgundfjorden, er konsentert i Slinningen-området. Det foregår ellers en del fritidsfiske i Borgundfjorden og områdene rundt.

Både Longvafjorden og Borgundfjorden er gyteplasser for kysttorsk. I Borgundfjorden er det periodiske innsig av skrei. Forholdet mellom skrei og kysttorsk varierer, men de siste årene har andelen registrert skrei vært ca 10 – 15 %. De siste ørestenprøvene fra torsk i Borgundfjorden gjennomført av Havforskningsinstituttet viste at over 90 % var fra kysttorsk.

Kysttorskgruppen vil peke på man ikke har registrert samme oppgang i kysttorskbestanden på Møre som for mange andre plasser langs kysten lenger nordover. Det er også en almen oppfatning at det er lite torsk i dette området.

For å styrke vernet foreslås det at fjordlinjen sørøst for Flemsøya trekkes nord for Flemsøya, Haramsøya og Lepsøya (Nordøyene), se vedlagte kartillustrasjon.

Videre foreslår gruppen at den innerste delen av Borgundfjorden reguleres på samme måte som Henningsværboksen. Området avgrenses av en linje trukket fra Bjørnholmen og nord-nordøstover mot Snopeneset (Åsestranda), se vedlagte kartillustrasjon. Her vil det etter forslaget således bli forbudt å fiske første halvår, med unntak av fiske med håndsnøre og fiskestang. Området vil kunne åpnes for fiske ved tilstrekkelig innsig av skrei. En slik åpning må baseres på kartlegging og prøvetaking. For øvrig ligger området fra før innenfor en eksisterende fjordlinje.

Gruppen mener det også bør vurderes strengere begrensning på garnnøyde i Borgundfjorden enn det som følger av den alminnelige regelen om maksimalt 23 meter.

Når det gjelder Henningsværboksen, så vil Kysttorskgruppen peke på at Øst-Lofoten har måttet tåle den strengeste reguleringen i kysttorskvernet. Det vises til vedlagte innspill fra Våganggruppen. Tradisjonelle fangstfelt er ikke lenger tilgjengelige på grunn av fiskeforbud. Prøvetakinger som er gjennomført i området indikerer stort innslag av kysttorsk, men lokale fiskere påpeker at prøvetakingen ikke er systematisk nok, og gir noe tilfeldige resultater. Det

er også et paradoks at den torsken som er forbudt å fiske ved Henningsvær, antakelig kommer sigende inn fra yttersiden av Lofoten, og er således tilgjengelig for fiske der.

Tilgjengelige data viser at nedgangen i kysttorskbestanden har stoppet opp, og indikerer en oppadgående tendens. Kysttorskgruppen mener derfor at det er rom for en lemping av reguleringen i Henningsværområdet, og foreslår at Henningsværboksen fastsettes med samme utstrekning som i 2006, og at også fjordlinjen øst for Henningsvær (Valbergfeltet) trekkes på samme måte som i 2006. Hensikten er å gjøre det lettere å fiske skrei. Dersom prøvetakinger fra fisket i området viser at det er vesentlige innslag av kysttorsk i fangstene, kan Fiskeridirektoratet forby fiske. Utgangspunktet på Valbergfeltet blir altså det motsatte av det som gjelder innenfor Henningsværboksen, hvor alt fiske er forbudt med mindre det konstateres tilstrekkelige innsig av skrei.

Kysttorskgruppen viser for øvrig til at det ble gjennomført prøvetaking av torsk i Henningsværområdet, samt fra Myreegga og Røst, for å klarlegge forholdet mellom skrei og kysttorsk. Gruppen registrerer videre at prøvetakingen er kritisert av fiskere som mener at opplegget er for tilfeldig og usystematisk til at man kan ha tillit til resultatene. Kysttorskgruppen mener det er avgjørende for vernetiltakenes legitimitet at fiskerne har tillit til at slike undersøkelser gjennomføres på en god måte. Det kreves derfor at Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet gjennomfører prøvetakinger neste år på en mer systematisk og planmessig måte, og med økt innsats.

Gruppen har også diskutert behov for begrensninger i fisket i Taran-området i Troms, med utgangspunkt i meldinger om at dette skal være et viktig oppvekstområde for torsk. Det er imidlertid ikke registrert noe vesentlig fiske på kysttorsk i området, og gruppen har heller ikke kunnet klarlegge hvor vidt Taran er et viktig oppvekstområde. Gruppen legger derfor ikke frem noe forslag om vernetiltak der.

I diskusjonen om justering av fjordlinjene fremmet Eriksen forslag om utvidelse av fjordlinjene utenfor Sørøya i Finnmark, men dette fikk ikke tilslutning i gruppen.

6.3 FISKERESTRIKSJONER INNENFOR FJORDLINJENE

6.3.1 Lengdegrense – snurrevadfiske mv

I 2007 var Kysttorskgruppen delt i synet på hvilke fartøy som burde få adgang til å fiske torsk innenfor fjordlinjene. Heller ikke under diskusjonen for opplegget for 2009 har det lyktes gruppen å komme frem til et omforent forslag på dette punkt. Flertallet ønsker å videreføre ordningen med en grense på 15 meter, mens et mindretall (Eriksen, Meløysund og Westgård) ønsker å senke grensen til 14 meter og samtidig likestille snurrevadfartøy under 14 meter med andre fartøy under 14 meter som fisker med konvensjonelle redskap innenfor fjordlinjene.

6.3.2 Flytegarn

Gruppen foreslår å videreføre forbudet mot å fiske torsk, hyse og sei med flytegarn, men med en justering av perioden. Etter gjeldende regulering gjelder forbudet første halvår. Det er rapportert at regelen skaper problemer for seifiske i januar, særlig i Vestfjorden. På denne tiden får man ikke noe særlig torsk i fangstene. Ettersom formålet med forbudet er å verne torsk når den går pelagisk under gytingen, og sett hen til at innslaget av torsk er begrenset i januar, foreslår gruppen at flytegarnforbudet fastsettes med virkning fra 1. februar.

6.3.3 Maskestørrelse i garn

Kysttorskgruppen foreslo i 2007 å øke maskestørrelsen i garn i fisket etter torsk fra 156 mm (8 omfar) til 168 mm (7.5 omfar) innenfor fjordlinjene. Fiskeri- og kystdepartementet informerte ved pressemelding av 8. januar 2008 om at en slik regel skal gjelde fra og med 1. januar 2009.

Gruppen har diskutert dette tiltaket på nytt, og et flertall er fremdeles for å øke maskevidden i garn innenfor fjordlinjene. Dette vil være gunstig både ut fra ressursmessige og markedsmessige hensyn, ettersom det vil bidra til at det landes større fisk. Et mindretall ønsker ikke økt maskestørrelse (Eriksen, Lyder), eller mener at det i hvert fall må gis en lengre overgangstid for fiskerne til å tilpasse seg en slik endring (Tårnes).

Under gruppens møte i Svolvær ble det lagt frem et forslag fra Sametinget om å opprettholde dagens maskestørrelse på 156 mm i garn. Innspillet er vedlagt rapporten.

6.4 TORSKEBIFANGST

Gruppen foreslår å videreføre regelen om at det i fisket etter andre arter innenfor fjordlinjene skal være tillatt med inntil 5 % bifangst av torsk. For fartøy som ikke kan fiske etter torsk med konvensjonelle redskap innenfor grunnlinjen (fartøy over 21 meter), foreslås det å videreføre adgangen til å ha inntil 20 % bifangst av torsk i fisket etter andre arter.

I forrige rapport ble det pekt på at torsk i noen grad tas som bifangst i fisket etter sei og sild med not, og at det er mangler ved rapporteringen av slik torsk. Det er gruppens oppfatning at en viss grad av torskeinnblanding er uunngåelig i notfisket etter sei og sild, og at reguleringene i større grad bør oppmuntre til registrering av reell fangst. Gruppen mener at en innføring av en lav lovlig bifangst av torsk vil kunne bidra til dette, og foreslår en adgang til torskebifangst på inntil 0,5 % i vekt i de enkelte fangster og ved landing.

6.5 TRÅLFISKE

Et flertall i gruppen ønsker i hovedsak videreføring av gjeldende begrensninger for trålfisket, men foreslår opphør av adgangen for ferskfisktrålere til å fiske inn til 4-milen i enkelte perioder og områder utenfor kysten av Finnmark. Prøvetaking siden 2006 har vist at om lag 30 % av torskefangsten i dette fisket (april – september) er kysttorsk. Andelen er høyest i perioden juli – september. Anslått årlig kvantum av kysttorsk er i størrelsesorden 200 tonn.

Et mindretall (Henriksen, Straume) vil videreføre unntaksregelen for ferskfisktrålerne.

Et annet mindretall (Eriksen) ønsker å forby alt fiske med trål innenfor 12 nautiske mil av grunnlinjen, under henvisning til at dette vil bidra til en betydelig reduksjon i fangst av kysttorsk innenfor 12-milen.

6.6 REGISTRERING PÅ LANDINGS- OG SLUTTSEDDEL

Kysttorskgruppen mener at det bør legges til rette for bedre datatilgang knyttet til fjordlinjesystemet. Gruppen registrerer at Fiskeridirektøren har uttalt seg positiv til dette, under påpekning av at fjordlinjene først bør være fastlagt med en viss varighet, der også hensynet til å få med eventuelle andre arter også er ivarettatt.

For å få en bedre informasjon om uttaket i fjordene bør det etter gruppens oppfatning oppgis på landings- og sluttseddel om fangsten er tatt innenfor eller utenfor fjordlinjene. Forøvrig bør det igjen innskjerpes at lokasjoner må føres korrekt. Det vil også klart være en fordel å skille mellom fangst tatt innenfor grunnlinjen og fangst tatt innenfor/utenfor 4-milen.

6.7 GJENOPPBYGGINGSPLAN

Det internasjonale havforskningsrådet (ICES) anbefalte i 2004 at det burde utarbeides og implementeres en gjenoppbyggingsplan for kysttorsk. Til tross for at myndighetene i årene etter har gjennomført en rekke tiltak for å styrke vernet om kysttorskbestanden(e), er rådet om gjenoppbyggingsplan gjentatt hvert år siden 2004. Kysttorskgruppen mener derfor at det må avklares hvilke elementer en plan må inneholde for at anbefalingen fra ICES skal være oppfylt på dette punkt.

Gruppen har diskutert hva som skal være mål for gjenoppbyggingen. Det er påpekt at det kanskje ikke er riktig å ha bestandsnivået i 1995 som et mål, siden man da trolig hadde et bestandsmessig toppunkt, samtidig som torsken fulgte silden inn i fjordene og bidro til store torskefangster. Antakelig vil en bestand på 70 – 80 % av bestanden i 1995 være en god målsetting.

6.8 PÅSKESTOPP

Kysttorskgruppen mener at en fiskestopp i påsken vil bidra til å gi torsken ro under gytingen, og at dette også vil være gunstig for kysttorsken. Gruppen foreslår en kort påskestopp innenfor 12-milen, dvs fra og med torsdag 9. april til og med mandag 13. april 2009.

6.9 TILTAK MOT TORSKEPREDATORER

Kysttorskgruppen krever at reguleringstiltakene suppleres med tiltak mot arter som beskatter kysttorsken.

Storskarv og toppskarv overvåkes i det nasjonale overvåkingsprogrammet for hekkende sjøfugl i Norge. Det er registrert kraftige svingninger i hekkebestanden av storskarv, men den langsiktige trenden viser en sterk vekst i mange regioner til rundt årtusenskiftet, med noe avtakende vekst og til dels tilbakegang i enkelte overvåkingsområder. Hekkebestanden av toppskarv viser en vesentlig økning de siste 10 årene. Undersøkelser har vist at storskarven daglig spiser ca 660 gram fisk, toppskarv ca 430 gram. Føden er for det meste små torskefisk og sil, og samlet sett står skarven for et ikke ubetydelig uttak av småfisk.

Kysttorskgruppen viser til at en arbeidsgruppe i Havforskningsinstituttet av hensyn til kysttorsken har foreslått økt jakt på skarv sør for Stad, ettersom skarv anses som den viktigste årsaken til naturlig dødelighet på torsk i dette området. Kysttorskgruppen krever at det gjennomføres økt jakt på skarv også nord for Stad.

Sel er en viktig predator på torsk. Erfaringen fra senere års jakt på havert er at mindre enn halvparten av de fastsatte kvoter av havert høstes, til tross for at det har vært en kompesasjonsordning med utbetaling av et pengebeløp for innsending av prøver/kjever. Etter kysttorskgruppens oppfatning bør det vurderes å øke kompensasjonen på kr 700 for hver prøve/kjeve. Videre bør informasjonen om opplegget rundt jakt på sel bedres, slik at det blir lettere å sette seg inn i vilkårene mv for å jakte på sel.

Gruppen krever at det også legges til rette for jakt på springer. Telling av springer blir gjennomført på hvaltelletoktene i Barentshavet, og en total forekomst på om lag 60 000 dyr er anslått (mest kvitnos med noe innslag av kvitskjeving). Det har ikke vært klare tegn til endring i bestandsstørrelse de årene tellinger er foretatt. I perioder er springeren tallrik på Finnmarkskysten.

6.10 OPPDRETT

Kysttorskgruppen har tidligere krevd økt fokus på problemene knyttet til torskeoppdrett og risiko for sykdom og genetisk forurensning, og krever forbud mot etablering av torskeoppdrettsvirksomhet basert på kunstig klekket torsk, med mindre virksomheten er i samsvar med tilrådingene fra Havforskningsinstituttet om restriksjoner på torskeoppdrett:

- Restriksjoner på transport av oppdrettstorsk mellom regionene Vestlandet, Møre – Trondheimsfjorden, Helgeland, og Troms/Finnmark.
- Området Vestfjorden-Lofoten-Vesterålen etableres som en sone fri for torskeoppdrett.
- Vurdering av forbud mot torskeoppdrett i området med dokumentert små/sårbare og spesielle bestander, for eksempel i Porsangerfjorden.
- Pålegg om bruk av stedegen torskestamme i områder med genetisk spesielle/sårbare ville stammer, eksempelvis torsk i terskelfjorder. Anbefales også i områder med spesielle, men mindre sårbare stammer, som for eksempel Balsfjord.
- Forbud inntil videre mot flytting av oppdrettet torsk fra sjøvannslokaliteter i Sør-Norge til Nord-Norge, med unntak av settefisk direkte fra landbaserte klekkerier forutsatt at fisken er testet negativt for *Francisella piscicida*.

Gruppen krever at Fiskeridirektoratets praksis knyttet til utdeling av oppdrettstillatelse skjerpes, og at det gjøres mer for å kartlegge konsekvensene av å tillate oppdrett av torsk langs kysten.

6.11 FRITIDS- OG TURISTFISKE

Kysttorskgruppen gjentar forslaget om å innføre minstemål på torsk også i fritids- og turistfiske. En slik ordning bør følges opp med god informasjon til målgruppen.

Gruppen er tilfreds med at det i den nye havressursloven kommer en omsetningsgrense på kr 50 000 for fritidsfiskere, men ønsker også å opprettholde grensen på 2.000 kg torsk som fritidsfiskere kan fiske for salg per år.

Som tidligere er det noe ulike oppfatninger i gruppen om hvor hensiktsmessig det er med utførselskvote for selvfanger fisk. Flertallet mener ordningen bør videreføres, mens ett medlem (Bjerke) mener innretningen er alt for generell, og at den har begrenset effekt i forhold til vern av kysttorsk. Det uttrykkes også bekymring for at kvoten fører til at turistene kaster ut igjen død fisk som de ikke kan få med seg hjem. Man bør heller diskutere alternative og mer treffsikre metoder for verne om kysttorsken, der innføring av minstemål kan inngå som et element.

6.12 HAVFORSKNINGSINSTITUTTETS KYSTREFERANSEGRUPPE

Kysttorskgruppen har merket seg at antallet og typen fartøy som brukes i kystreferansegruppen innebærer en begrensning av presisjonen på de dataene som samles inn, og som kan gi informasjon om forholdet mellom kysttorsk og skrei, og aldersfordelingen på fisken. Dekningsområdene bestemmes av fartøyenes fiskemønster og kvotegrunnlag.

Kysttorskgruppen mener at referanseflåten bør utvides med flere fartøy, også fartøy som fisker med andre redskaper enn garn. Fartøy som deltar bør få en tilleggskvote som gjør det mulig å øke fiskeriaktiviteten slik at datagrunnlaget kan utvides. Referanseflåten bør videre være i stand til å gjennomføre akustiske målinger.

Kysttorskgruppen mener at det vil være hensiktsmessig å ha sporing på kystreferansefartøy.

Etter Kysttorskgruppens oppfatning bør også fiskemottakene involveres i arbeidet med å samle inn data.

7 KUNNSKAPSBEHOV

Den forrige kysttorskgruppen pekte på en rekke felt som det er behov for å få økt kunnskap om. Gruppen anbefalte en ekstraordinær forskningsinnsats for å øke kunnskapen om følgende felt:

1. Rekrutteringssvikt. Mulige forskningsfelt kan være:
 - Økt predasjon fra andre fiskeslag, sjøpattedyr, oter eller sjøfugl.
 - Nedgang i tareskogen langs kysten.
 - Økt forekomst av sykdom, parasitter eller økt konkurranse fra nye eller introduserte arter.
 - Forstyrrelse på gytefelt; fangstredskap, oppdrett av laks og torsk.
 - Økte forekomster av miljøgifter.
 - Andre årsaker.
2. Mer viten om vandrende kysttorsk
 - Merkeforsøk og genetikk
 - Ytre kjennetegn
3. Etablere rutiner for årlig beregning av fritids- og turistfiske, samt historiske analyser

4. Validering av eksisterende kartlegging av gytefelt/oppvekstområde/fangstområde og/eller gjennomføre nye undersøkelser hvor en og samme metode benyttes.
5. Vurdering av behovet for mer geografisk nyansert forvaltning og tilhørende behov for forskning /overvåkning.

Reduksjonen av mengde kysttorsk har trolig en sammensatt årsak. For å bygge opp igjen bestanden er det nødvendig med tiltak for å begrense uttaket av bestanden. Det er imidlertid også av avgjørende betydning å øke kunnskapen om bestanden, ettersom nedgangen i bestanden har flere årsaker enn fiske. Svikten i rekrutteringen skyldes ikke bare lav gytebestand, siden man også har hatt rekrutteringssvikt i år med en noe høyere gytebestand.

Denne kysttorskgruppen har ved flere anledninger krevd sterkere forskningsinnsats på forhold knyttet til kysttorskproblematikk, uten at gruppen kan se at dette er fulgt opp i noen betydelig grad. Gruppen mener det er et klart behov for mer kunnskap om kysttorskrelaterte spørsmål, og at det er helt avgjørende for oppslutningen omkring vernetiltakene at forskningsinnsatsen intensiveres. Det kreves derfor at en følger opp tilrådingene fra den forrige kysttorskgruppen. Dette vil bidra til at kysttorskvernet får legitimitet i næringen. Innsatsen rettet mot merking og prøvetaking for å få bedre kunnskap om forholdet mellom skrei og kysttorsk må også intensiveres og gjennomføres mer planmessig og systematisk.

DET KONGELIGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

”Kysttorskgruppen”

**Mandat for evaluering av og forslag til
fremtidige reguleringstiltak for kysttorsk**

Bakgrunn og formål

Fiskeri- og kystdepartementet oppnevnte våren 2005 en referansegruppe med deltakere fra næringen, forskning og forvaltning. Referansegruppens hovedoppgave var å diskutere problemstillinger knyttet til kysttorsken og gjennom dette legge rammer for den forskning som skal foregå på denne arten. Kysttorskgruppen leverte sin rapport 30. september 2005.

Havforskningsinstituttet skal legge kysttorskgruppens rapport til grunn med tanke på de områder som er av størst betydning å få økt kunnskap om, og innenfor disse områder sette inn en ekstraordinær forskningsinnsats. De skal prioritere kartlegging og forskning på kysttorskbestandene av torsk nord for 62°N, særlig i Nord-Norge.

Medlemmene i gruppen signaliserte tidlig at de ønsket å drøfte reguleringssopplegget for vern av kysttorsk. Da dette ikke var en del av gruppens forrige mandat, ble drøftingen av dette avvist av gruppens leder. Kysttorskgruppen gis gjennom dette nye mandatet i oppdrag å drøfte gjeldende reguleringssopplegg og å komme med forslag til tiltak for vern for årene 2007 til 2010, med evaluering og tilrådning for hvert enkelt år i perioden.

Kysttorskgruppens innstilling vil være næringens innspill til reguleringstiltak for kommende år og skal sendes på egen høring forut for behandling i reguleringsmøte/råd hver høst.

Oppgaver

1. Kysttorskgruppens hovedoppgave er å diskutere problemstillinger knyttet til reguleringen av fiske med hensyn til beskatning av kysttorsk og gjennom dette utarbeide forslag til reguleringstiltak for hvert av årene 2007 til 2010.
2. Kysttorskgruppen skal spesielt foreta vurderinger av og evaluere innværende års reguleringssopplegg og søke å kvantifisere nivået på de foreslåtte tiltak for neste år i forhold til gjeldende regulering. De foreslåtte tiltak må minimum ha tilsvarende verneeffekt som gjeldende vernetiltak.

3. Gruppens arbeid skal ta utgangspunkt i forskningen på området og samtidig legge til grunn kystbefolkningens kunnskaper med hensyn til gyteområder, oppvekstområder og steder der det fiskes kysttorsk.

Sammensetning

Følgende er oppnevnt til medlemmer av kysttorskgruppen:

Nr	Navn	Organisasjon/institusjon
1	Paul O. Jensen	Norges Kystfiskarlag
2	Arne Helge Kristoffersen	Norges Kystfiskarlag
3	Svein Lyder	Norges Fiskarlag
4	Jon Olav Enoksen	Norges Fiskarlag
5	Tom Tobiassen	Norges Fiskarlag
6	Kjetil Williksen	Norges Fiskarlag
7	Torstein Henriksen	Norges Fiskarlag
8	Bjarne Notø	FHL Industri og Eksport
9	Jorulf Straume	FHL Industri og Eksport
10	Leif Harald Hanssen	Norske Sjømatbedrifters Landsforening
11	Alf Ring Pettersen	Norges Naturvernforbund
12	Hans Fredrik Ravna	Sametinget
13		Kommunenes Sentralforbund

Anne Kjos Veim fra Fiskeridirektoratet oppnevnes som leder for gruppens arbeid. Gruppen støttes av sekretariat fra Fiskeridirektoratet med reguleringsteknisk kompetanse. Havforskningsinstituttet stiller sin kunnskap og kompetanse tilgjengelig for gruppens arbeid.

Fiskeridirektoratets og Havforskningsinstituttets deltagere i arbeidet oppnevnes ikke som medlemmer av gruppen, men innehar ansvar for fremdrift, faglig rådgiving og rapport. Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet vil ikke være bundet av gruppens innstilling og vil fritt kunne tilrå tiltak uavhengig av gruppen.

Fiskeri- og kystdepartementet forventer at gruppen oppnår størst mulig enighet om de foreslåtte tiltak, men er inneforstått med at de enkelte medlemmene i gruppen ikke kan binde opp den enkelte organisasjon dersom noe annet skulle bli bestemt senere.

Arbeidsform

Kysttorskgruppen organiserer selv sitt arbeid slik den finner det nødvendig.

I den grad gruppen finner det relevant i forhold til sine arbeidsoppgaver kan kysttorskgruppen trekke inn personer med annen faglig og/eller lokal kunnskap.

Kostnadsdekning

Utgifter forbundet med deltakelse i gruppen dekkes av Fiskeri- og kystdepartementet. Det dekkes utgifter til reise og opphold, men ikke for tapt arbeidsfortjeneste.

Tidsplan

Gruppens arbeid ferdigstilles innen 15. oktober hvert år.

Fiskeri- og kystdepartementet

15. mai 2006